

Sygn. akt I Ns 429/11

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2013 roku

Sąd Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodnicząca: Sędzia Sądu Rejonowego Eliza Gajda

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Barbara Budzynowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 marca 2013 roku w Kędzierzynie-Koźlu

sprawy z wniosku **Wspólnoty Mieszkaniowej (...) w K.**

z udziałem **E. K., R. L., T. L. (1), A. K., W. K., T. K., S. K. (1), R. P. (1), M. P. (1), K. B., A. K. (1), B. K., K. K. (2), S. K. (2), M. K., D. P. i S. P.**

o stwierdzenie nabycia spadku po R. L.

1. stwierdza, że spadek po **R. L.**

zmarłym dnia 24 grudnia 2010 roku w G.,

ostatnio stale zamieszkałym w K.

na podstawie ustawy nabyli:

- syn T. M. (2- ga imion) L. w 5/10 części,
- wnuk M. J. (1) (2- ga imion) K. w 1/10 części z dobrodziejstwem inwentarza,
- wnuk S. J. (2- ga imion) K. w 1/10 części z dobrodziejstwem inwentarza,
- wnuczka K. M. (2- ga imion) K. w 1/10 części z dobrodziejstwem inwentarza,
- wnuczka B. M. (2- ga imion) K. w 1/10 części z dobrodziejstwem inwentarza,
- wnuczka A. E. (2- ga imion) K. w 1/10 części z dobrodziejstwem inwentarza;

2. obciąża wnioskodawcę i uczestników postępowania kosztami postępowania w zakresie w jakim je ponieśli.

Sygn. akt I Ns 429/11

UZASADNIENIE

W dniu 02.06.2011r. Wspólnota Mieszkaniowa (...) w K. wniosła o stwierdzenie, że spadek po zmarłym w dniu 24.12.2010r. w G. R. L. nabyli spadkobiercy dziedziczący na podstawie ustawy tj. E. K., R. L. i T. L. (1). Jednocześnie wnioskodawca wniósł o obciążenie uczestników postępowania kosztami, w tym kosztami zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, iż w dniu 24.12.2010r. zmarł ojciec uczestników postępowania R. L., który ostatnio zamieszkiwał w K.. Spadkodawca zmarł jako osoba rozwiedziona, a tym samym do kręgu spadkobierców

należą jego dzieci – uczestnicy postępowania. Zmarły był właścicielem lokalu mieszkalnego położonego w K. przy ul. (...), który to lokal podlega zarządowi wspólnoty mieszkaniowej – wnioskodawcy. Z racji tego, że jeszcze przed śmiercią R. L. nie regulował na rzecz wspólnoty należności związanych z partycypowaniem w kosztach utrzymania wspólnych części budynku, a także po jego śmierci należności te nie zostały uregulowane koniecznym stało się wystąpienie z wnioskiem o stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym R. L. i tym samym uregulowanie stanu prawnego lokalu, co jest niezbędne do dochodzenia ewentualnych roszczeń od spadkobierców zmarłego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

R. L.zmarł w dniu 24.12.2010r. w G.. Ostatnio stale zamieszkiwał w K.. Spadkodawca w chwili śmierci był rozwiedziony. Ze związku małżeńskiego z T. L. (2)z domu (...) urodziło się pięcioro dzieci: córka M. J. (2)(2-ga imion) L.(obecnie P.), córka E. I.(2-ga imion) L.(obecnie K.), syn T. M.(2-ga imion) L., syn R. Z.(2-ga imion) L.i syn G. R.(2-ga imion) L.. Spadkodawca innych dzieci, w tym pozamałżeńskich i przysposobionych nie miał. Przed śmiercią R. L.zmarł jego syn G. L.. G. L.zmarł w dniu 22.06.1997r. w K., gdzie ostatnio stale zamieszkiwał. Zmarł on jako bezdzietny kawaler. Spadkodawca R. L.nie pozostawił testamentu. Nikt nie został uznany za niegodnego dziedziczenia po zmarłym R. L.. W skład spadku po zmarłym nie wchodzi gospodarstwo rolne ani udział w gospodarstwie rolnym.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu R. L. k. 5; odpis skrócony aktu zgonu G. R. (2-ga imion) L. k. 59; zapewnienie spadkowe i wyjaśnienia E. K. k. 43/2 i k. 111/2; zapewnienie spadkowe i wyjaśnienia T. L. (1) k. 43/2, k. 44 i k. 112, odpis skrócony aktu urodzenia T. M. (2- ga imion) L. k. 91)

W dniu 15.06.2011r. w Kancelarii Notarialnej w S. przed notariuszem Z. P. uczestniczka postępowania M. J. (2) (2-ga imion) P. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po swoim ojcu R. L. (Rep. A Nr 6871/2011).

M. P. (2) ma trójkę dzieci: R. P. (2) i małoletnich: D. P. i S. P..

W dniu 15.06.2011r. w Kancelarii Notarialnej w S. przed notariuszem Z. P. uczestnik postępowania R. J. (2-ga imion) P. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po swoim dziadku R. L. (Rep. A Nr 6873/2011). R. P. (2) jest kawalerem. Nie ma zstępnych.

W dniu 09.09.2011r. Sąd Rejonowy w Suchej Beskidzkiej III Wydział Rodzinny i Nieletnich wydał postanowienie, na mocy którego zezwolił M. P. (2) na złożenie oświadczenia imieniem małoletnich dzieci D. P. i S. P. o odrzuceniu spadku należnego małoletnim po ich dziadku R. L. (sygnatura akt III Nsm 215/11).

W dniu 25.10.2011r. w Kancelarii Notarialnej w S. przed notariuszem A. K. (2) uczestniczka postępowania M. P. (2) złożyła w imieniu swoich małoletnich dzieci D. P. i S. P. oświadczenie o odrzuceniu spadku po ich dziadku R. L. (Rep. A Nr 12076/2011).

W dniu 22.02.2011r. w Kancelarii Notarialnej w K. przed notariuszem M. P. (3) uczestnik postępowania R. Z. (2-ga imion) L. złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po swoim ojcu R. L. (Rep. A Nr 1586/2011). R. L. jest żonaty, nie ma zstępnych.

W dniu 12.04.2011r. w Kancelarii Notarialnej w K. przed notariuszem M. P. (3) uczestniczka postępowania E. I. (2-ga imion) K. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po swoim ojcu R. L. (Rep. A Nr 2912/2011).

E. K. jest wdową. Ze związku małżeńskiego z C. K. ma pięcioro dzieci: S. J. (2- ga imion) K., K. M. (2-ga imion) K., B. M. (2-ga imion) K., A. E. (2-ga imion) K. i M. J. (1) (2-ga imion) K.. W chwili śmierci swojego dziadka R. L. wszystkie dzieci E. K. były małoletnie. W dniu 29.10.2012r. uczestnik postępowania M. K. (wnuk zmarłego R. L. i syn E. K.) stał się osobą pełnoletnią. Od dnia 29.04.2005r. przebywa on w Domu Pomocy Społecznej w K.. Wobec uczestnika postępowania M. K. w dniu 02.12.2010r. zostało wydane przez (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w S. orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. M. K. posiada orzeczenie o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia

niepełnosprawności. Orzeczony stopień ma charakter stały. M. K. nie jest osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie bądź częściowo.

W dniu 23.05.2011r. Sąd Rejonowy w Kędzierzynie – Koźlu Wydział III Rodzinny i Nieletnich wydał postanowienie, na mocy którego zezwolił E. K. na złożenie w imieniu małoletnich dzieci: M. K., A. K. (1), B. K., K. K. (2) i S. K. (2) oświadczenia o odrzuceniu spadku po ich dziadku R. L. zmarłym w dniu 24.12.2010r. (sygnatura akt III Nsm 201/11).

W dniu 19.09.2011r. E. K. złożyła do Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu Wydziału I Cywilnego wniosek o przyjęcie w imieniu jej małoletnich dzieci oświadczenia o odrzuceniu spadku po ich dziadku R. L..

Postanowieniem z dnia 03.11.2011r. Sąd Rejonowy w Kędzierzynie – Koźlu oddalił wniosek E. K. działającej w imieniu małoletnich M. K., A. K. (1), B. K., K. K. (2) i S. K. (2) o złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. L. uznając, że wnioskodawczyni uchybiła terminowi do złożenia takiego oświadczenia. (sygnatura akt I Ns 712/11). Powyższe orzeczenie zaskarżyła w całości E. K.. W następstwie rozpoznania apelacji Sąd Okręgowy w Opolu II Wydział Cywilny Odwoławczy wydał w dniu 27.06.2012r. postanowienie, w którym oddalił apelację wnioskodawczyni E. K. (sygnatura akt II Ca 343/12).

(dowód: protokół oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. L. złożonego przez R. L. w dniu 22.02.2011r. w Kancelarii Notarialnej w K. przed notariusz M. N. Rep. A: (...) k. 3-4 akt tut. Sądu o sygn. I Ns 147/11; protokół oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. L. złożonego przez E. I. (2-ga imion) K. w dniu 12.04.2011r. w Kancelarii Notarialnej w K. przed notariusz M. N. Rep. A: (...) k. 3-4 akt tut. Sądu o sygn. I Ns 300/11; protokół oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. L. złożonego przez M. J. (2) (2-ga imion) P. w dniu 15.06.2011r. w Kancelarii Notarialnej w S. przed notariusz Z. N. Rep. A: (...) k. 3 akt tut. Sądu o sygn. I Ns 464/11; protokół oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. L. złożonego przez R. J. (2-ga imion) P. w dniu 15.06.2011r. w Kancelarii Notarialnej w S. przed notariusz Z. N. Rep. A: (...) k. 2 akt tut. Sądu o sygn. I Ns 465/11; postanowienia Sądu Rejonowego w Kędzierzynie-Koźlu z dnia 3.11.2011r. sygn. akt I Ns 712/11 k. 24 akt I Ns 712/11; odpis skrócony aktu urodzenia S. J. (2- ga imion) K. k. 77; odpis skrócony aktu urodzenia K. M. (2-ga imion) K. k.78; odpis skrócony aktu urodzenia B. M. (2-ga imion) K. k. 79; odpis skrócony aktu urodzenia A. E. (2- ga imion) K. k. 80; odpis skrócony aktu urodzenia M. J. (1) (2-ga imion) K. k. 81; zaświadczenie Domu Pomocy Społecznej w K. z dnia 31.01.2013r. k. 83; kserokopia dowodu osobistego M. K. k. 84; orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 02.12.2010r. k. 85; postanowienie Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 27.06.2012r. sygn. akt II Ca 343/12 wraz z uzasadnieniem k. 53, 56 – 58 akt Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu o sygnaturze I Ns 712/11; postanowienia Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu z dnia 23.05.2011r. sygn. akt III Nsm 201/11 k. 5 akt Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu o sygnaturze I Ns 712/11; kserokopia i faxu otrzymanego z Kancelarii Notarialnej w S. z dnia 20 marca 2013r. dotyczącego protokołu oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. L. złożonego przez M. J. (2) (2- ga imion) P. w imieniu małoletnich dzieci D. P. i S. P. w dniu 25.10.2011r. w Kancelarii Notarialnej w S. przed notariusz A. N. Rep. A: (...) k. 71 i k. 109-110 oraz wypis z protokołu znajdującego się w aktach Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu o sygnaturze I Ns 862/11; postanowienia Sądu Rejonowego w Suchoj Beskidzkiej z dnia 09.09.2011r. sygn. akt III Nsm 215/11 k. 100; zapewnienie spadkowe i wyjaśnienia E. K. k. 111/2)

Zmarły R. L. miał dwie siostry – A. W. (2-ga imion) K. i K. B..

W dniu 24.06.2011r. w Kancelarii Notarialnej w M. przed notariuszem C. S. uczestniczka postępowania A. W. (2-ga imion) K. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po swoim bracie R. L. (Rep. A Nr 4392/2011).

A. K. (3) ma dwóch synów: W. K. i T. K..

W dniu 24.06.2011r. w Kancelarii Notarialnej w M. przed notariuszem C. S. W. K. i T. K. złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po bracie swojej matki A. K. tj. R. L. (Rep. A Nr 4392/2011).

W tym samym dniu i w tej samej kancelarii notarialnej przed notariuszem C. S. oświadczenie o odrzuceniu spadku po R. L. złożyła także córka W. K. i wnuczka A. K. – S. K. (1) (Rep. A Nr 4392/2011).

(dowód: protokół oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. L. złożonego przez A. W. (2-ga imion) K., W. K., T. K. i S. K. (1) w dniu 24.06.2011r. w Kancelarii Notarialnej w M. przed notariusz C. N. Rep. A: (...) k. 3 akt tut. Sądu o sygn. I Ns 480/11).

Uczestnik postępowania T. L. (1) nie złożył oświadczenia w przedmiocie przyjęcia bądź odrzucenia spadku po zmarłym ojcu R. L..

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 670 k.p.c. Sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. W szczególności bada, czy spadkobierca pozostawił testament, oraz wzywa do złożenia testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje. Jeżeli testament zostanie złożony, sąd dokona jego otwarcia i ogłoszenia. Jednocześnie stosownie do brzmienia art. 677 § 1 k.p.c. Sąd stwierdzi nabycie spadku przez spadkobierców, choćby były nimi inne osoby niż te, które wskazali uczestnicy. W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów.

Jak ustalił Sąd w przedmiotowej sprawie spadkobranie po zmarłym w dniu 24.12.2010r. w G., a ostatnio stale zamieszkałym w K. R. L. przebiega według ustawowego porządku dziedziczenia, albowiem zmarły nie pozostawił testamentu. Zgodnie z treścią art. 931 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku (§ 1). Natomiast jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych (§ 2 k.c.). W myśl powołanego przepisu spadkobiercami po zmarłym R. L. winny być w pierwszej kolejności jego dzieci i małżonka. Zaznaczyć jednakże należy, iż małżonek spadkodawcy należy do kręgu jego spadkobierców ustawowych tylko wówczas, gdy pozostawał w związku małżeńskim ze zmarłym w chwili otwarcia spadku. Z racji tego, że w chwili śmierci R. L. był osobą rozwiedzioną, to z kręgu spadkobierców wykluczona została była małżonka zmarłego tj. T. L. (2). Powołanymi do spadku z mocy ustawy po zmarłym R. L. winny być na podstawie art. 931 § 1 k.c. jego dzieci pod warunkiem, że dożyły otwarcia spadku. Spadkodawca miał pięcioro dzieci: dwie córki – M. P. (2) i E. K. oraz trzech synów T. L. (1), R. L. i G. L.. Syn R. G. L. zmarł nie dożywszy otwarcia spadku po swoim ojcu (z odpisu skróconego aktu zgonu G. R. (2-ga imion) L. (k. 59) wynika, iż zmarł on w dniu 22.06.1997r. jako kawaler.) Jak wynika natomiast ze złożonych przez stawających uczestników postępowania E. K. i T. L. (1) zapewnień spadkowych (k. 111/2 i 112) G. L. nie miał zstępnych, a zatem nie będzie w tym wypadku miała zastosowania zasada z art. 931 § 2 k.c.

W tym miejscu przypomnieć należy, iż zasady podziału spadku pomiędzy dalszych zstępnych spadkodawcy będą miały zastosowanie nie tylko w razie śmierci dziecka spadkodawcy przed otwarciem spadku (o ile dziecko to pozostawiło swoich zstępnych), ale także w tych wszystkich sytuacjach, w których jest ono traktowane tak, jakby nie dożyło chwili otwarcia spadku, tj. w razie odrzucenia spadku (art. 1020 k.c.), uznania za niegodnego dziedziczenia (art. 928 i następne k.c.), wydziedziczenia (art. 1008 k.c.), zrzeczenia się dziedziczenia z wyłączeniem zstępnych zrzekającego się (art. 1049 k.c.). Traktowanie określonego spadkobiercy tak, jakby nie dożył chwili otwarcia spadku, powoduje, że udział, który by mu przypadł, przechodzi na jego zstępnych, zgodnie z zasadami określonymi w art. 931 § 2 k.c. (por. postanowienie SN z dnia 26 maja 1997r., I CKU 8/97, Prok. i Pr. 1997, nr 11, poz. 37; postanowienie SN z dnia 30 maja 1985r., III CRN 133/85, Lex nr 8718). Jak wynika z przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego spadek po R. L. z zachowaniem terminu określonego w przepisie art. 1015 § 1 k.c. odrzuciły jego córki E. K. i M. P. (2) oraz jego syn R. Z. (2-ga imion) L.. Uczestnik postępowania T. L. (1) nie złożył natomiast takiego oświadczenia w ustawowym terminie.

Zgodnie z treścią art. 1020 k.c. spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. Powołany przepis wprowadza więc fikcję prawną, pozwalającą na ustalenie następstwa

prawnego po zmarłym z wyłączeniem spadkobiercy odrzucającego spadek. Odrzucenie spadku przez spadkobiercę ustawowego powołanego do dziedziczenia w pierwszej kolejności może powodować, że jego udział spadkowy przypada jego zstępnym (tak SN w postanowieniu z dnia 26 maja 1997r., I CKU 8/97, Prok. i Pr. 1997, nr 11, poz. 37), albo też zostają powołane osoby dziedziczące po zmarłym w dalszej kolejności, tj. rodzice, rodzeństwo lub zstępni rodzeństwa, dziadkowie i ich zstępni, albo gmina lub Skarb Państwa. W każdym przypadku sąd spadku ma obowiązek ustalić, kto w miejsce odrzucającego spadek jest powołany do dziedziczenia z ustawy i wzywa te osoby do udziału w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku (post. SN z dnia 10 grudnia 1992 r., II CRN 135/92, Lex nr 9090). Jak ustalono uczestnik postępowania R. Z. (2-ga imion) L. nie ma zstępnym, a zatem podobnie, jak w przypadku zmarłego przez ojcem G. L. nie będzie w tym wypadku miała zastosowania zasada z art. 931 § 2 k.c. Zstępnymi M. P. (2), a wnukami zmarłego R. L. są R. P. (2) i małoletni: D. P. i S. P.. Zgodnie z treścią art. 1015 § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Powyższy termin został zachowany zarówno przez pełnoletniego R. P. (2), jak i działającą w imieniu małoletnich uczestników postępowania D. P. i S. P. ich matkę – M. P. (2), która po uzyskaniu w dniu 09.09.2011r. zgody Sądu Rejonowego w Suchoj Beskidzkiej III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w sprawie o sygnaturze akt III Nsm 215/11 złożyła w dniu 25.10.2011r. w Kancelarii Notarialnej w S. przed notariuszem A. K. (2) w imieniu swoich małoletnich dzieci D. P. i S. P. oświadczenie o odrzuceniu spadku po ich dziadku R. L.. Terminowi do złożenia takiego oświadczenia w imieniu swoich małoletnich dzieci M. K., A. K. (1), B. K., K. K. (2) i S. K. (2) uchybiła natomiast ich przedstawicielka ustawowa E. K.. Kwestia ta została ostatecznie przesądzona przez Sąd Okręgowy w Opolu II Wydział Cywilny Odwoławczy, który w dniu 27.06.2012r. oddalił apelację E. K. wniesioną od postanowienia Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu oddalającego wnioszek E. K. o złożenie imieniem małoletnich dzieci oświadczenia o odrzuceniu spadku po ich dziadku R. L. (sygnatura akt II Ca 343/12). Należy zatem przyjąć, że udział spadkowy córki zmarłego R. E. K. (wyłączonej od dziedziczenia na podstawie art. 1020 k.c.) przypada jej zstępnym, czyli M. K., A. K. (1), B. K., K. K. (2) i S. K. (2) w częściach równych (por. art. 931 § 2 k.c.).

Reasumując, spadkobiercami ustawowymi zmarłego w dniu 24.12.2010r. w G. i ostatnio stale zamieszkałego w K. R. L. są jego syn T. L. (1) i jego wnuki (dzieci córki E. K.) M. K., A. K. (1), B. K., K. K. (2) i S. K. (2).

Odnośnie przypadającym spadkobiercom udziałom spadkowym Sąd orzekł, że syn zmarłego T. L. (1) nabył spadek w 5/10 części, zaś każde z wnuków spadkobiercy w 1/10 części. Jest to uzasadnione regulacją zawartą w treści art. 931 § 1 zd. 1 k.c., zgodnie z którym w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych oraz treścią art. 931 § 2 k.c. zgodnie z którym jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego dzieciom w częściach równych.

W analizowanym stanie faktycznym sprawy zwrócić także należy uwagę, że w chwili otwarcia spadku wszyscy zstępni E. K. byli małoletni (wnuk zmarłego R. M. K., uzyskał pełnoletność już po śmierci dziadka, a mianowicie w dniu 29.10.2012r.). Zgodnie z treścią art. 1015 § 2 k.c. brak oświadczenia spadkobiercy w terminie wskazanym w § 1 przepisu (w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania) jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Powyższa regulacja wskazuje, że wnuki R. M. K., A. K. (1), B. K., K. K. (2) i S. K. (2) będąc w chwili jego śmierci osobami małoletnimi i nie mającymi pełnej zdolności do czynności prawnych, nabyli zatem spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Zgodnie z treścią art. 1016 k.c. jeżeli jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, uważa się, że także spadkobiercy, którzy nie złożyli w terminie żadnego oświadczenia, przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Komentowany przepis stanowi o złożeniu oświadczenia, stąd też może powstać wątpliwość, czy w razie milczenia spadkobierców, którzy z mocy ustawy przyjmują spadek z dobrodziejstwem inwentarza, powyższa fikcja może mieć zastosowanie. W tym zakresie należy wskazać na pogląd, zgodnie z którym jeżeli jeden ze spadkobierców przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza bez względu na to, czy nastąpiło to wskutek odpowiedniego oświadczenia woli, czy też przez niezłożenie takiego oświadczenia przez osobę niemającą

pełnej zdolności do czynności prawnych, uważa się, że także inni spadkobiercy, posiadający pełną zdolność do czynności prawnych, którzy nie złożyli w ustawowym terminie żadnego oświadczenia w kwestii przyjęcia spadku, również przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza (por. wyrok SN z dnia 26 lutego 1970r., II CR 388/69, OSNC 1970, nr 12, poz. 229). Wydaje się jednak, że w świetle art. 1016 k.c. pogląd ten można podważyć. Zdaniem Sądu orzekającego w przedmiotowej sprawie nie znajduje on uzasadnienia w treści powołanego przepisu, przepis wyraźnie bowiem stanowi o przyjęciu spadku przez jednego spadkobiercę i niezłożeniu w terminie żadnego oświadczenia przez pozostałych, co wydaje się jednoznacznie wykluczać możliwość zastosowania zawartej w nim konstrukcji w przypadku milczenia wszystkich spadkobierców. Nie istnieje wszak ustawowa zasada, że odpowiedzialność wszystkich spadkobierców musi być ukształtowana w taki sam sposób, nie ma przeszkód, by jedni odpowiadali w sposób ograniczony za długi spadkowe, a inni nie. Tym bardziej, że art. 1015 § 2 zd. 1 k.c. jednoznacznie określa skutki prawne milczenia spadkobiercy, nie ma więc podstaw do wyłączenia fikcji zawartej w tym ostatnim przepisie poprzez zastosowanie art. 1016 k.c. do sytuacji określonej w art. 1015 § 2 zd. 2 k.c. Inaczej rzecz ujmując, w ocenie Sądu nabycie spadku z dobrodziejstwem inwentarza przez jednego spadkobiercę w drodze art. 1015 § 2 zd. 2 k.c. nie musi oznaczać, że pozostali spadkobiercy także nabyli spadek z dobrodziejstwem inwentarza na podstawie art. 1016 k.c. (por. także A. Kidyba, E. Niezbecka, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom IV. Spadki, LEX 2012r.).

Reasumując, Sąd w niniejszej sprawie uznał, że spadek po R. L. na podstawie ustawy dziedziczą jego syn T. L. (1) w 5/10 części oraz jego wnuki M. K., A. K. (1), B. K., K. K. (2) i S. K. (2) w 1/10 każdy, z dobrodziejstwem inwentarza (por. punkt 1 postanowienia).

W odniesieniu do poczynionych przez Sąd ustaleń w kwestii oświadczeń o odrzuceniu spadku po R. L. złożonych także przez jego siostrę A. K., jej synów oraz jej wnuczkę wskazać należy że dalsi spadkobiercy ustawowi zmarłego tzn. jego rodzeństwo i zstępni jego rodzeństwa dziedziczą po zmarłym w dalszej kolejności, a mianowicie są oni zgodnie z przepisem art. 932 § 4 i § 5 k.c. powołani do dziedziczenia dopiero w razie braku zstępnych, małżonka i rodziców spadkodawcy.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 postanowienia uzasadnia przepis art. 520 § 1 k.p.c. Zauważyć przy tym należy, że zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego odbiegają od zasad orzekania o kosztach procesu. W postępowaniu nieprocesowym nie ma „pojedyńku” dwóch przeciwstawnych sobie stron, dlatego też nie można mówić o przegrywającym, który powinien zwrócić koszty postępowania wygrywającemu (por. art. 98 k.p.c.). Przeciwnie, z treści art. 520 k.p.c. wynika, że ustawodawca zakłada, że w zasadzie uczestnicy postępowania są w tym samym stopniu zainteresowani jego wynikiem, a orzeczenie sądu udziela ochrony prawnej każdemu uczestnikowi. Zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c. każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Według wyrażonej w tym przepisie zasady każdy uczestnik postępowania nieprocesowego ponosi koszty, które sam wydatkował bezpośrednio lub które powstały na skutek uwzględnienia przez sąd jego wniosku o przeprowadzenie określonych czynności procesowych lub też czynności podjętej przez sąd z urzędu w jego interesie, z czego wynika, że wedle tej reguły nikt nikomu nie zwraca poniesionych kosztów. Wyjątki od tej zasady przewidziane są w § 2 art. 520 k.p.c., który przewiduje możliwość stosunkowego rozdzielenia obowiązku zwrotu kosztów lub włożenia go na jednego z uczestników w całości, gdy są oni w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub ich interesy są ze sobą sprzeczne oraz w § 3 omawianego przepisu, zgodnie z którym sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika, gdy interesy uczestników są sprzeczne lub uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie.

W niniejszej sprawie wnioskodawca domagał się zastosowania reguł przepisu art. 520 § 2 k.p.c. i obciążenia w całości uczestników postępowania kosztami postępowania poniesionymi przez wnioskodawcę. Dla zastosowania jednakże zasad z § 2 lub 3 art. 520 k.p.c. istotne jest stwierdzenie, czy między uczestnikami postępowania w danej sprawie zachodzi sprzeczność interesów i czy są oni w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania. W orzecznictwie przyjmuje się, że sprzeczność nie występuje między tymi uczestnikami (współwłaścicielami, spadkobiercami), którzy domagają się zniesienia współwłasności, działu spadku, podziału majątku wspólnego, stwierdzenia nabycia spadku, niezależnie od tego, jaki sposób dokonania podziału proponują i jakie wnioski składają w tym względzie. W postępowaniu nieprocesowym interesy uczestników są sprzeczne na przykład w sprawach o

stwierdzenie nabycia własności rzeczy przez zasiedzenie, o ustanowienie służebności albo w niektórych sprawach o ubezwłasnowolnienie lub z zakresu prawa rodzinnego. W sprawach tych powstaje wyraźna kontradycja co do oczekiwanego wyniku sprawy, gdyż wnioskodawca oczekuje uwzględnienia wniosku, a będący w opozycji uczestnik jego oddalenia (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3.12.2010r., 2 CR 859/58, OSN 1961, nr 2, poz. 45; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25.08.2011r., II CZ 55/11, LEX nr 949024). Odnosząc się zatem do zgłoszonego przez wnioskodawcę żądania dotyczącego zwrotu poniesionych przez niego kosztów postępowania wskazać należy, że w świetle ugruntowanych poglądów orzecznictwa i literatury w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku zazwyczaj interes wszystkich uczestników jest zbieżny, oczekują oni bowiem na orzeczenie o stwierdzeniu nabycia spadku i to niezależnie od tego, czy sami – i w jakim udziale – dziedziczą spadek. Istotnie różne udziały w spadku mogą rzutować na stopień zainteresowania w wyniku postępowania, o którym mowa w art. 520 § 2 k.p.c. niemniej jednak zasada wyrażona w przepisie art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub – mimo braku tej równości – ich interesy są wspólne (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19.11.2010r., III CZ 46/10, OSNC 2011/7-8/88 oraz w postanowieniu z dnia 25.08.2011r., II CZ 55/11, LEX nr 949024). Jednocześnie jedynie na marginesie zauważyć należy, że przepis § 2 art. 520 k.p.c. przewiduje fakultatywność orzeczenia (por. „sąd może”) w zakresie stosunkowego rozdzieleniu obowiązku zwrotu kosztów, włożenia go na jednego z uczestników w całości lub zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. Okoliczność ta powoduje, że nawet w razie spełnienia przesłanek objętych tym przepisem rozstrzygnięcie w zakresie kosztów postępowania zostało pozostawione ocenie sądu po rozważeniu wszystkich okoliczności danej sprawy.

W niniejszej sprawie wnioskodawca domagając się zasądzenia od uczestników postępowania zwrotu poniesionych przez niego kosztów postępowania nie powoływał się na jakąkolwiek okoliczność, która miałaby uzasadniać wydanie przez Sąd orzeczenia zgodnie z tak sformułowanym wnioskiem. Niemniej jednak nawet jeśli hipotetycznie przyjąć, iż wnioskodawca i uczestnicy postępowania mogliby być w nierównym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania, czego rozpoznający przedmiotową sprawę Sąd nie stwierdził, to nie ulega wątpliwości, że interes wnioskodawcy oraz pozostałych uczestników postępowania jest zbieżny i niesprzeczny, ponieważ w interesie każdego z nich leży wydanie orzeczenia o stwierdzeniu nabycia spadku i to niezależnie od tego, czy sami dziedziczą spadek, czy też nie. Zauważyć należy, że podobny pogląd wyraził Sąd Okręgowy w Opolu Wydział II Cywilny Odwoławczy w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 21.05.2012r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt II Cz 478/12.

W konsekwencji, biorąc pod uwagę wspólny interes wnioskodawcy (wierzyciela spadkodawcy) i uczestników postępowania (syna i wnuków spadkodawcy) Sąd orzekł, iż każdy z zainteresowanych winien ponieść koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z dnia 09.12.1999r. (III CKN 497/98, OSNC 2000/6/116) uznanie przez sąd w postępowaniu nieprocesowym, że wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania nie uzasadnia odstąpienia od reguły określonej w art. 520 § 1 k.p.c. powoduje oddalenie tego wniosku. Niemniej jednak jeżeli sąd wyda w takiej sytuacji rozstrzygnięcie, że każdy z zainteresowanych winien ponieść koszty w takim zakresie w jakim je poniósł, to rzeczą zrozumiałą jest, że tym samym nie został uwzględniony wniosek wierzyciela o zastosowanie w sprawie art. 520 § 2 k.p.c. (por. A. Górski, L. Walentyłowicz, Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, Lex 2007).

Mając na uwadze powyższe okoliczności orzeczono jak w punkcie 2 postanowienia.